

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 30.

Szervezkedés a mezőn.

— Munkanélküli napokra. —

(b. i.) A nyáron átélt mezei munkás-izgalmak után, melyekbe itt-ott beleszólt a fegyverdörej is, beletörődünk lassankint azon gondolatba, hogy a mezei munkásnépnek, másfajta szervezkedése nem is lehetséges, mint a szocialista gyűlések, nép és olvasóköri, mely utóbbiak különösen inkább veszedelmet teremtenek mint valamelyes áldásos eredményt.

Mi ebből a tanulság?

Minden szervezkedés, amely a mezei munkásnép körében történik, minden eszközzel megakadályozandó. Ezt az elvet vallja a belügyminiszter ur is, amikor a már létező népköröket bezáratja, vagy amidőn új alakulását nem engedélyezi. Ezen nézetnek hódol a társadalom is, amidőn minden munkás-mozgalmat, szervezkedést gyanus szemmel néz.

Igy történik azután, hogy munkásügyünk terén mindeddig annak elismerésre méltó hajtogatásán kívül, hogy e téren *valamit tenni kell*, vagy a jelenségek fölötti sajnálkozások, elszörnyűkedéseken kívül nem történt semmi, éppen semmi. Az általános nemtörődömség jegét a földművelésügyi miniszter törte meg, amidőn egy oly tételt vett fel az 1899. évi költségvetési előirányzatába, amelyet elődei még soha. Ki is gondolt volna a szétosztottan lévő gazdasági munkásnép tömegeinek szervezésére, azoknak egy oly szervezetté való tömörítésére, mely tisz-

tán humánus czélokot szolgáljon. Humánus czélok egy gazdasági munkás szervezet kebelében? Tudós nemzetgazdászok, utópiá-kat alkotó társadalmi reformátorok szólnak erről szürke tételeikben, no meg a szocialista agitátorok kiáltványaikban.

A földművelésügyi miniszter a pénzügyi bizottság által már letárgyalt költségvetési előirányzatában 55000 frtnyi többletet vesz fel a gazdasági munkásügyeknél, a munkáskérdésre vonatkozó anyaggyűjtése, a *községi segélyalapoknak és munkássegélyző szövetkezeteknek támogatása folytán.*

A felvett összeg ugyan sokkal jelentéktelenebb, mintsem hogy azzal ez intézmény nálunk valami nagy jelentőségre tehetne szert, de minden kicsinysege mellett is kell e tervvel foglalkoznunk, mert gazdasági és társadalmi életünk egyik vérző sebének juttatja eszünkbe, melyet ugyan sokan orvosolunk, számtalan sok gyógyszerrel tanácsolunk rá, de meggyógyítani egyikünk sem tudja s az általános consultatióból a beteg még betegebben kerül ki.

Az új intézmény czélja a baleset miatt, vagy egyéb okból keresetképtelenné vált gazdasági munkások segélyezése. Amint hirdik, a miniszterium a tervezetet már el is készítette és még ebben az évben fogja az országgyűlés elé terjeszteni.

Ezen intézmény új lesz ugyan a mezőgazdaság terén, de nem mondható annak más kereseti ágaknál. Ezt látjuk hazánkban is, ahol pedig a humánus intézetek mind szervezetük, mind pedig eszközeikben a külföldhöz képest meglehetősen alacsony nivón állanak. Az ipar terén már

jó ideje, hogy a kötelező betegsegélyezés be van hozva nemcsak hazánkban, hanem a continens minden ipartűző államában. A külföldön szinte bámulatos eredményeket látunk e téren. A poroszországi betegsegélyző egyletek 31 millió vagyonnal, 21 millió bevétellel és 19 milliónyi nyújtott segéllyel dicsekedhetnek. Az ipari munkásnak e tekintetben jóval előnyösebb helyzete van, mint a mezei munkásnak. Az ipari munkás mielőtt a kötelező betegsegélyezés eszméje csak megszületett volna is, a munkaadóktól már részesült segélyezésben is részesül mai napig is. Külföldi gyártelepek kórházakat, üdülőhelyeket létesítenek beteg munkásaik számára.

Magyarországban több mint 2 millió olyan egyén van az őstermelés terén, kiknek egyedüli jövedelme a két kezük munkája.

Ez a földműves munkások nagy osztálya, mely eddig a humanus intézmények és eszközök csaknem minden nemét nélkülözte. A földműves munkás ha betegség látogatta meg, nem volt egyén, ki őt istápolja, ha csak nem száanalomból, nem volt intézmény, mely őt betegségében anyagilag is segélyezze. Afolyton változó munkaadók ezt nem tették. Így van ez jelenben is.

Mindezen bajokon pedig a kötelező betegsegélyző pénztáraknak kiterjesztése segít a földműves munkásokra is, vagy a községi segélyalapoknak nagyobb mérvben való létesítése igénybe, véve ezeknél a munkás heti befizetéseit is. Ezzel egy hatalmas követ rántanánk ki azon alapzattól, melyen a szocialista agitátorok szertelen elveiket hirdetik.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Zinácska.

Irta: Csehov Antal.

A vadász-társaság egy parasztházban friss szénán hált meg. Az ablakon bekandikált a hold, az utcán szomorúan szólt a harmónika, a széna erősen illatozott. A vadászok a kutyákról, asszonyokról, első szerelmökről és fűjerekről beszéltek. Miután az összes ismerős hölgyeket letárgyalták s elmondtak már vagy száz adomát, a vadászok legtestesebbike, aki sötétben nagyon hasonlít egy kéve szénához s mély, törzskari tiszt hangon beszélt, nagyot ásított és így szólt:

— Nem nehéz dolog az, hogy az emberbe belé szeressen valaki; a hölgyek éppen is csak arra valók, hogy minket szeressenek. Hanem hát azt megérte-e valaki az urak közül, hogy gyűlölték, halálosan gyűlölték volna? Nem figyelte-e meg valamelyikök a gyűlölet elragadtatását?

Senki sem felelt.

— Senki, uraim, senki? — kérdezte a törzstiszti hang. — Nos, engemet gyűlölt egy szép leánya s magamon tanulmányozhattam az első gyűlölet jelenségeit. Az elsőét, uraim, azért, mert ez valami ellentéte volt az első szerelemnek. Egyébiránt az, a mit most el fogok mondani, még akkor történt, mikor én még se szerelemről, se gyűlöletről mitsem

tudtam. Akkor én nyolcz éves lehettem, de ez mindegy, mert itt nem én voltam a fő, hanem ő. Nos, tessék meghallgatni. Egy szép nyári este, naplemente előtt, én és a nevelőnőm, Zinácska, egy igen kedves, poétikus teremtés, a ki azelőtt nem régen került ki a nevelőintézetből, bent ültünk a gyermek-szobában és tanultunk. Zinácska szórakozottan nézett ki az ablakon és így szólt:

— E szerint tehát élenyt légzünk be. Most hát mondja meg, Pepike, hogy mit lélegzünk?

— Szénsavat, — feleltem én, szintén ki-kémlelve az ablakon.

— Jól van, — hagyta helyben Zinácska; — a növényeknél pedig megfordítva van: azok szénsavat lélegzenek be és élenyt lélegzenek ki. Szénsav van a savanyu vizekben is és a faszénben is. . . Ez igen káros gáz. Nápoly mellett van az ugynevezett kutya-barlang, a mely tele van szénsavval; ha abba beeresztenek egy kutyát, az mindjárt megdöglik.

Az a Nápoly melletti kutya-barlang képezi a nevelőnők vegytani bölcsességét s azon tul menni egyikök sem merészkedik. Zinácska mindig melegen védelmezte a természettudományok hasznát, de aligha tudott egyebet, mint azt a barlangot.

Nos, Zinácska ismételtette velem a mondotakat. Én ismételtém. Azután azt kérte, hogy mi az a láthatár? Feleltem rá. Kint az udvaron pedig az alatt, mig mi a barlangon és a láthatáron rágódtunk, az én apám vadászatra készülődött. A kutyák vihogtak, a be-

fogott lovak türelmetlenül nehezdedtek egyik lábukról a másikra s a kocsisokkal enyelögtek, az inasok rakosgattak holmit a kocsi. A tárantász* mellett könnyű kocsi állt, a melyen anyám és nővérem Ivanickijékhöz mentek névstétre. Otthon csak én maradtam meg Zinácska, meg a diák bátyám, a kinek a foga fájt. Képzelték, hogy mennyire untam magamat.

— No, hát mit lélegzünk be? — kérdezte Zinácska, kinézve az ablakon.

— Szénsavat . . .

— Igen, láthatárnak pedig azt a helyet nevezzük, a hol látszólag a föld az égboltozattal érintkezik.

Ekkor elindult a tárantász, utána a kocsi. Láttam, hogy Zinácska valami iratot vett ki a zsebéből, összezsavarta s oda szorította a halántékához, azután felrezzent és az órára nézett.

— Tehát el ne feledje, — szólt hozzám, — Nápoly mellett van az ugynevezett kutya-barlang . . . Itt ujra felnézett az órára és így folytatta: . . . a hol látszólag a föld az égboltozattal érintkezik.

Szegényke roppant izgatottan ment végig a szobán s még egyszer megnézte az órát. A lecke végeig még több mint félóra volt hátra.

— Most lássuk a számtant, — mondá nehezen pihegve s remegő kézzel lapozgatva a számtani példatárt; — itt van a 325-ik feladat, fejtsé meg ezt; . . . én mindjárt jövők.

* Orosz kocsi.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, szeptember 30.

Bánffy báró ma leköszönt a szolnok-dobokai főispánságról és beállt miniszterelnöknek, vagyis elhagyta a furlang és erőszakoskodás és végre őszintén, férfiasan szólott.

Apponyi szorongatta, hogy igaz-e, amit az osztrák kormány beszélt bizonyos megállapodásról a kvóta felemelését illetően?

Bánffy erre kategoricze kijelentette, hogy semmiféle megállapodás nincs, ő tisztán a kvótabizottságok elaborátumához tartja magát.

Ez a kijelentés általános meglepedést keltett és mindenki úgy értelmezi, hogy a kormány álláspontja Ausztriával szemben megerősödött. Mert, hogy a Thun kormány ezt szó nélkül nem hagyhatja, az bizonyos és az ebből származó polémia bizonyosan valamelyik kormány erős megingását, sőt bukását vonhatja maga után.

Ugy látszik Bánffy bizik és áll elébe.

*

Az ülés különben következőleg folyt le: Szilágyi Dezső elnökölt.

Az irományok előterjesztése után báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter benyújtotta a jövő évi *ujonczjutalék* megújításáról szóló törvényjavaslatot, a melyet a Ház a védőbizottsághoz utasított.

Dániel Ernő báró kereskedelemügyi miniszter hat jelentést terjesztett be *viczinális* vasutak engedélyezése tárgyában.

Most következett a napirend.

Az *Ersébet királyné* emlékének megörökítéséről szóló törvényjavaslatot harmadik olvasásban is elfogadta a ház és ezzel az országos határozat lett.

Napirend-vita.

A napirendnek több tárgya nem volt.

Az elnök indítványozta, hogy a holnap 10 órakor tartandó ülés napirendjére tüzze ki a ház a bizottsági tagságok betöltését és az elnök választást.

Polónyi Géza az elnök indítványát magát elfogadta, de figyelmeztette az országot, hogy a kormány teljes egy hónapig nem tudta foglalkoztatni a törvényhozást, vagy talán összejátsszik az osztrák kormányval, a mely alkotmánycsínyre készül.

Kossuth Ferencz mindenben csatlakozott Polónyi nézetéhez.

Elment. Hallottam, mikor a lépcsőn lement, sodródott a szoknyája, azután láttam az ablakon keresztül, amint két ruhája az udvaron felbogarogott, aztán eltűnt a kertajtó mögött. Sietése, arcának pirossága és izgatottsága kíváncsiságot keltettek bennem. Hova mehetett? és miénk? Koromhoz képest nagyon is okos lévén, mihamar elképzeltem és megértettem mindent: azért szaladt a kertbe, hogy felhasználva szüleim távollétét, jóllakják málnával, vagy cseresznyével. Ha pedig így áll a dolog, akkor — ördög vigye a dolgát! — megyek én is cseresznyét enni. Eldobtam a számtani példát és leszaladtam a kertbe. Oda megyek a cseresznyefához, de ő már nincs ott; elmentem aztán a málnabokrok felé, a melegágyak és a kerti ör lakása mellett s látom, hogy Zinácska tr! a kerítésen a tó felé siet, halványan, rettegve a legkisebb zajra is. Utána lopódom és — uraim — a következőket látom: a tó partján, két vén fűzfa közt áll az én bátyám Szásá,* arcán semmi nyoma sem látszik annak, hogy a foga fáj. Várja Zinácskát s a boldogságtól csak úgy sugárzik egész alakja. Zinácska pedig, mintha csak a kutya-barlangba kergetnék vagy szénsavat szivatnának be vele, úgy siet Szásához, pihegve, fejét hátra szegve . . . Minden mozdulatából látszik, hogy életében először megy légyottra . . . Ime, most oda ér . . . Egy félpillanatig szótlanul néznek egymásra, mintha nem hinnének saját

* Sándor kicsinyítő formája.

Gróf Apponyi Albert is elfogadja az ajánlott napirendet, mert az nem tartalmaz érdelemes tárgyat. Előre is kijelenti, hogy ha érdelemes napirenddel fog szembe állani, akkor teljes világosságot fog követelni a kiegyezési javaslatok és a kvóta tárgyában, mert a helyzet bonyolódottabb, mint volt bármikor. Az osztrák Reichsrathban tegnap a kormány részéről olyan nyilatkozat történt, a mely arra vall, hogy közte és a magyar kormány között megállapodás jött létre a *kvóta felemelése* dolgában. Ezt bizonyítja a fogyasztási adókról tegnap az osztrák képviselőházban elhangzott nyilatkozat, a mely vagy indokolatlan, illetéktelen és elhamarkodott volt, vagy pedig bebizonyította, hogy mégis igaz, amit a magyar kormány állhatatosan tagad, t. i. hogy a kvóta emelésébe beleegyezett. Erre nézve fog felvilágosítást követelni, ha majd a miniszterelnök érdemleges napirendet fog indítványozni.

Bánffy kijelentése a kvótáról.

Báró Bánffy Dezső erre a következő kijelentést tette: A két kormány egyértelmű törvényjavaslatokat terjesztett elő. Az indokolás, már mint az osztrák kormány és a magyar részről, illetőleg a magyar kormány indokolása osztrák részről külön bírálat tárgya nem lehet. Nem is ismertem azt, a gyakorlatnak megfelelőleg nem is volt arra szükség, hogy előre ismerjem. Én is olvastam azt a kijelentést, amelyre előttem szóló t. képviselő ur, gróf Apponyi célzott. Kinyilatkoztatom erre, hogy a magyar és osztrák kormány között a *kvótára nézve semmi megállapodás nincs*. A magyar kormány azon az állásponton áll, hogy a kvótabizottságok vannak hivatva e részben határozni s ezért arra törekszik, hogy azok már a legközelebbi napokban összejöjjenek és a megoldást létrehozzák. Ha az osztrák kormány indokolásában azt a reményét (Felkiáltások balfelől: követelését.) vagy hát követelését nyilvánította, hogy a kvóta fölemeltesék, az lehet neki nézete, óhaja, e tekintetben *semmi néven nevezendő megállapodás, nem volt*. E tekintetben tehát nem lehet kétség. Ilyen körülmények között méltatlanság azt mondani, hogy e Házban nem lehet tárgyalni és nem látja a sérelmet, amely az ellenzék szerint fölmerült. Ami a kiegyezési javaslatot illeti, azok a Ház előtt fekszenek s már a jövő hét folyamán az illetékes bizottságok tárgyalni is fogják.

Végül Horánszky Nándor szólott hasonló

értelemben, mint a pártvezér, aztán az elnök szavazásra tette föl a kérdést. A többség elfogadta az elnöktől ajánlott napirendet.

Az ülés 11-kor véget ért.

Mikor aratnak a földön?

Nálunk Magyarországon a két legnagyobb apostol emlékezetének ünnepe, Péter és Pál napja után vágja az arató kaszáját az érett kalászok ringó sűrűjébe. Az egyszerű földmives ember azt hiszi, hogy ez így van az egész világon. Pedig hát nem így van. Mert ha fölvetjük a kérdést, hogy mikor aratnak a földtekén, megadhatjuk rá a választ, hogy mindig. Januártól kezdve egész december Sziiveszter napjáig. Mikor mi a szent karácsony zsolozsmáit zengjük s örvendünk az örvendezőkkel, hogy »Megszületett Jézus e napon, halleluja«, mikor ablakainkra szövi a csikorgó hideg jégvirágait s a fagy kiszorítja a farkast odvából, utcaínkat elborítja a hófuvatag; akkor a világnak egy másik részén, mint a költő írja »érik a gabona, melegek a napok« s így hozzá fognak az aratáshoz.

A világ minden része közül legkorábban, január elején kezdik meg az aratást Ausztráliában. Ott akkor tüzel legmelegebben a déli nap heve s érleli meg a buzaszemet hüvelyében. Magyarországon fázunk, korcsolyázunk, vagy behuzódunk a meleg kályha mellé, a szegény ausztráliai pedig akkor izzad a vetések szélén s kéri Istenét, hogy küldjön neki a tengertől egy kis hűs fuvalmat.

India és Alsó-Egyiptom egy része februárban fog az aratáshoz, akkor, mikor mi itthon Magyarországon bálozunk, mulatunk s muzsikaszó mellett költjük el termésünk még megmaradt árát. Mikor nálunk zsendülni kezd a fű s az első ibolya kidugja kis fejét a bokor tövében, a fűzfa kihajtja barkáját; akkor Felső-Egyiptomban márczius és április hónapban kaszálják a rendet.

A szép Cyprus-szigetén, a regés Perzsiában, Kis-Azsiában, Mexikóban és ahol most emberaratás van, Kubában, áprilisban fognak a termő-kalászok letakarításához. Igaz, hogy ez utóbbi helyen a jövő áprilisban alig lesz aratás, mert ott most az emberek nem értek rá szántani és vetni. Az ágyuk bömböltek ott s a halál kaszája irtotta, a mi élő. Májusban, Mária szép hónapjában, mikor Magyarországon a rózsák nyílnak, kerül az aratás sora Algirra, Közép-Azsiára, Kinára, Japánra, Mexikóra és az Észak-Amerikai Egyesült-Államok egyik nagy részére.

Junius havában nemcsak nálunk, hanem a dunai többi államokban is megcsendesül a kasza és megpendül a sarló. Ekkor arat kívülrünk Törökország, Görögország, Dél-Oroszország,

szemeiknek. Azután valami láthatatlan erő mintha hátra ütné Zinácskát: felteszi mind a két kezét a Szásá vállára s lehajtja fejcsékéjét a Szásá mellényére. Szásá nevet, valami érthetlenséget motyog s kimondhatatlan gyönyörűséggel fogja két tenyerébe a Zinácska arcát. Az idő pedig, uraim, csodálatosan szép . . . A halom, a mely mögé a nap elbukik, a fűzfák, a zöld partok, az ég: mindez Zinácskával és Szásával együtt letükröződik a tóban. Képzhetik azt a felséges esendőt! A kaszáló felett milliő apró lepke aranylik; a kert mögött a csordát hajtják haza. Egy szóval: festeni való jelenet.

A látottakból én csak annyit értettem, hogy Szásá és Zinácska csókolódtak. Ez pedig nem illik. Ha mama megtudja, mindketten kikapnak. Érezvén, hogy valamiért szégyenlem magamat, visszamentem a gyerek-szobába, a nélkül, hogy bevártam volna a légyott végét. Koromhoz képest nagyon is okos lévén, ott ültem a példatár mellett, gondolkodtam és képzelődtem. Arczomon diadalmas mosoly vonult végig. Egyrészt igen kellemes érzés volt az, hogy mások titkaiba be voltam avatva, másrészt hasonlóképen kellemes volt tudnom, hogy olyan nagy tekintélyeket, mint Szásá és Zinácska, én lépten-nyomon megfoghatok, hogy nem tudják: mi illik, mi nem. Ők most az én hatalmamban vannak s nyugalmok teljesen az én nagylelkűségemtől függ. Majd megmutatom én nekik!

Mikor lefeküdtem, Zinácska szokása szerint bejött a szobámba, meggyőződni a felől, hogy nem feküdtem-e le ruhástól és imádkoztam-e? Ránéztem az ő szép, boldog arczóra és elnevettem magamat. A titok furta az oldalomat és kifelé kíváncskozott. Szükségét éreztem, hogy némi czézlást tegyek és a hatásban kéjelegjek.

— Tudok ám valamit! — szóltam nevetve, — hihhi.

— Mit tud maga?

— Hihhi! Láttam, mikor maga a fűzfák alatt Szásával csókolózkodott! Lementem maga után és mindent láttam.

Zinácska összérezent, elpirult s szavaimtól meglepeive, megtámaszkodott az asztalhoz, a melyen egy pohár viz és egy gyertyatartó állott.

— Láttam, mikor magok . . . csókolódtak, — ismételttem heherészve s gyönyörködve a Zinácska zavarában . . . Aha! Megmondom a mamának!

A kétségbeesett Zinácska mereven nézett rám s meggyőződve, hogy én csakugyan mindent tudok, magánkívül ragadta meg a kezemet és remegő suttogással szólt:

— Peti! Ez alávalóság! Az Isten nevére kérem . . . Legyen férfi . . . ne szóljon senkinek . . . Tisztességes emberek nem szoktak spionkodni . . . Ez alávalóság . . . Kérem magát . . .

Ugy félt szegényke az anyámtól, mint a tüztől, mert anyám igen erélyes és szigorú volt; de az is szörnyen bánthatta, hogy az én kiálthatatlan, gonyolódó nyelvem megszenteltelenti

Olaszország, Spanyolország, Portugália, Franciaország és az amerikai államok közül azok, melyek velünk egy szélességi fok alá esnek.

Juliusban, mikor már Magyarországon a cséplőgépek zúgnak-zakatolnak s mikor már itt friss kenyér is kerül az asztalra, arat Németország, Ausztria, Franciaország déli része Svájc, Svéd- és Norvégország; szeptemberben pedig Észak-Oroszország takarítja be az Isten áldását.

A legkésőbbben esik az aratás november és december hónapokban Észak-Ausztráliában, Peruban, Dél-Afrikában és Alsó-Indiában. Ezeknek az új termése természetesen nem is befolyásolja aztán az új magyar buza árát.

† Zeley János.

1827—1898.

A váradi székeskáptalannak ismét gyásza van. Két hete, hogy sirjába kísérték Szakszó kanonokot, holnap ismét temetés lesz a Káptalan soron. Zeley kanonok, a káptalannak egyik régi köztisztelőben álló tagja, ki míg egészséges volt példaképe volt a lelkiismeretes munkának s e mellett tevékeny részt vett a társadalmi és közéletben, mikor pedig vesztélyben forgott a haza ott küzdött, karddal kezében a magyar alkotmányért, tegnap hajnalban meghalt.

Régóta szenvedett. Nyolcz esztendő óta valóságos élő halott volt; csak az önfeláldozó gondos ápolás és házi orvosának Fapp Oszkár ezredorvosnak ritka tudománya tartotta életben. 1890-ben szélhűdés érte, azóta, ha jobban is volt néha néha, szobájában tehetetlenül töltötte a napokat. Hosszas szenvedéstől váltotta meg a halál, mely nem érte őt váratlanul. Ha betegsége rosszabbra fordult ismételt papot hivatott, legutóbb hétfőn készült el a nagy utra, tegnapelőtt pedig ő maga tett intézkedéseket halála esetére.

Hiszszük, hogy lelke megtalálja azt, ami után sóvárgott, a mennyi jutalmat.

* * *

Zeley János előkelő családból született 1827. július 27-én. Középiskolai tanulmányait sikerrel elvégezvén, Bémer báró püspök bevette őt kispapjai közé s a teológiai tanfolyam elvégzésére a pesti egyetemre küldötte a jeles tehetségű ifjut.

Itt az ország szívében találta őt a szabad-

ságharcz kitörése. A veszedelem, mely a haza szabadságát fenyegette, bezárta a tanintézetek kapuit s a leviták kezébe is kardot adott. Letette a reverendát és beállt a honvédszázrok közé, hol főhadnagyságig vitte. Sebet is kapott a csatában, de nem kérkedett a haza szolgálatában szerzett sebekkel és érdemekkel, társai is alig tudták életének ezen érdekes epizódját.

A szabadságharcz befejeztével a huszár-uniformist felcserélte a reverendával s visszatért a pesti központi szeminárium falai közé. A pesti növendékpapok még 1831-ben megalakították a *Magyar gyakorló iskolát*, a szabadságharcz után ismét összegyűlve a ma is virágzó *Magyar egyházirodalmi iskolát* létesítették, melynek első elnöke Zeley lett.

1851. szept. 24-én szentelte őt pappá b. e. *Szaniszló* püspök s Várad-Olasziba küldte káplánnak, hol még négy esztendőt töltött. 1855-ben a szemináriumba került, hol 21 esztendeig működött fáradhatatlan buzgalommal. Előbb tanulmányi felügyelő volt, majd a teológián a dogmatikát a philosophián a hittant tanította, egyuttal a szentszéken mint a szegények ügyvédje működött, 1863-ban pedig aligazgató lett, mely utóbbi állásban 13 esztendőt töltött, ritka szakértelemmel és feltűnő sikerrel vezetve a papnevelő intézet gazdasági ügyeit. 1865 óta egyuttal a biharmegyei börtön lelkésze is volt. Érdemei jutalmául 1867-ben szentszéki ülnök, 1872-ben pedig házasságvédő lett a püspöki szentszéknél.

Lipovniczky püspök felterjesztésére 1876-ban valóságos kanonokká tette az apostoli király kegye a fáradhatatlan, munkabíró, javakörében levő férfiut. Mint ilyen, kiváló szolgálatokat tett az egyházmegyének s tevékeny részt vett a megyei és társadalmi életben.

Mint valóságos pénzügyi kapacitás volt ismeretes a városban. 12 éven át oly sikerrel vezette az egyházmegyei főpénztár kezelését, amely minden tekintetben példátlanul áll. A pénztár nagy számadásait pedáns rendben vezette s a tőkét szerencsés kézzel gyümölcsöztette.

Husz esztendeig volt syndicusa az Orsolya-zárdának, melynek gazdasági ügyeit hasonló sikerrel intézte. Az ő vezetése alatt épült a fő-utcai impozáns bérház. A zárdára 8000 frt alapítványt tett s a két évvel ezelőtt épült új

emeletes épületszárny költségeihez tetemes összeggel járult.

Biharmegye székházában rendes látogatója volt az üléseknek, még a bizottsági tárgyalásokon is élénk részt vett. Józan felfogása, gyors és biztos ítélőképessége sok jó tanácsot szolgáltatott a vármegyei ügyek intézésére.

A királyi kegy 1877-ben a Szt. István magyar királyról nevezett egervári préposti címet juttatta neki, 1889-ben közép-szolnoki, 1890-ben krasznai, 1892-ben pedig székesegyházi főesperessé tette.

Ez utóbbi kitüntetés már betegen találta a különben erős szervezetű főpapot. Nyolcz évig küzdött a súlyos betegséggel. Tegnap hajnalban befejezte a küzdelmet, véget ért munkás élete.

Végrendeletében az *élesdi* plébánia javítására és az *Orsolya* zárdára hagyott alapítványt.

Egyenes, nyílt, szókimondó, magyaros jellem volt, tevékeny, munkás férfi, buzgó, jó lelkű pap.

Temetése vasárnap délután lesz, maga a bibornok fogja beszentelni.

Hosszu földi élet fáradságai után nyugodjék békében a boldog feltámadásig!

* * *

Elhunytáról a székeskáptalan és a gyászoló család a következő gyászjelentést bocsátotta ki:

A nagyváradi lat. szert. székeskáptalan szomorú szívvel jelenti, hogy érdemes tagja nagyságos és főtisztelendő *Zeley János* szert. István m. királyról címzett egervári prépost, váradi kanonok, székesegyházi főesperes, h. zsinati vizsgáló és szentszéki bíró ur, Biharvármegye törvényhatósági bizottságának tagja, életének 72-ik, áldozópapságának 48-ik évében, f. évi szeptember 30-án éjjeli 1/23 óraker, éveken át tartott szenvedés után, a szentségek malasztjaiban ismételtén részesülten az Urban csendesesen jobblétre szenderült. Temetése f. évi okt. 2-án, Olvasós-Boldogasszony vasárnapján d. u. 4 óraker lesz, az engesztelő szert. miseáldozat pedig okt. 3-án, d. e. 9 óraker fog érette a székesegyházban Istennek bemutatni. Mikre a Boldogultnak pártársai, ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1898. szept. 30. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Özv. Zeley Endréné szül. Szmrekovszky Jozefa és gyermekei: Zeley Lajos, belügyminiszeri titkár, ifj. Zeley Kálmán »Adriai« bizt. társ. aradi titkára, Etelka, Ilona és Rózsa; özv. Zeley Gyuláné szül. Barna Terézia; Zeley Kálmán és

az ő első, tiszta, poétikus szerelmét s így elképzelhető az ő akkori lelki állapota. Az én jóvoltomból Zinácska egész éjjel nem tudott aludni s a reggeli teához kék karikás szemekkel jelent meg. . . Tea után találkoztam Szásával s meg nem állhattam, hogy ő előtte is ne hetvenkedjem:

— Tudok valamit! Láttam, mikor tegnap mademoiselle Zinácskával csókolódtál.

Szásá rám nézett és azt mondta:

— Szamár!

— Ő nem volt olyan kislelkű, mint Zina, s e miatt a várt hatás nem volt olyan nagy. Ez engem még jobban felingerelt. Ha Szásá nem ijedt meg, akkor bizonyosan nem hiszi, hogy én mindent láttam és mindent tudok. No megállj, majd bizonyítom én azt neked!

A délelőtti leczkék alatt Zinácska rám se nézett és folytonosan zavarban volt. A helyett hogy rám ijesztett volna, mindig a kedvemre igyekezett járni, egyszereket adott feleleteimre és azután sem panaszkodt be apámnak pajkosságaimért. Koromhoz képest nagyon okos lévén, kiaknáztam az ő titkát, a hogy akartam, nem tanultam meg a feladatokat, a szobában tótárgast jártam és beszédembe szemtelenül vakmerő voltam. Egy szóval: ha abban a szellemben folytattam volna egész mostanig, hát a legnagyobb szédelgő lehetett volna belőlem. Nos, elmúlt egy hét. A titok tudása már egészen elgyötört. Mindenáron el akartam azt fecsegni, hogy gyönyörködhessen az effektusban. S ime,

egyszer egy ebéd alkalmával, mikor sok vendég volt nálunk, roppant ostobán mosolyogtam, ravaszul rásandítottam Zinácskára és így szóltam:

— Tudok valamit . . . hihhi . . . mindent tudok . . .

— Mit tudsz? — kérdezte anyám.

Erre még ravaszabban néztem Zinácskára és Szására. Látni kellett volna, hogy rezzent össze Zinácska s milyen mérges szemeket vetett rám Szása. Én bekaptam a nyelvemet s nem szóltam többet. Zinácska lassankint elsápadt, összeszorította a fogát s azontul nem evett. Ugyanaznap a délutáni tanulás alkalmával nagy változást vettem észre a Zinácska arcán. Arcza szigorubb, hidegebb, márványszerű lett, tekintetét különösen szegezte egyenesen arczomba s becstüetemre mondom, hogy a farkast kergető, neki vadult kopóknál sem láttam soha olyan falók, megsemmisítő tekintetű. Jelentését aztán nagyon is megértettem, mikor Zinácska a leczke alatt egyszer csak összeszorította a fogát s azon keresztül szűrve a szót, ezt mondá:

— Gyűlölöm magát! Oh, ha maga, kiállhatatlan, csuf kölyök, azt tudná, hogy mennyire gyűlölöm magát, mennyire kiállhatatlan nekem a maga kopaszra nyírt feje, csunya félreálló füle!

De rögtön megijedt és hozzá tette:

— Ezt én nem magának mondom, hanem egy szindarab szerepét ismétlem . . .

Azután, uraim, éjjel láttam, amint Zinácska oda jött az ágyamhoz és sokáig nézett arczomba.

Szenvedélyesen gyűlölt s már nem tudott nélkülem meglenni. Életszükségletté vált reá nézve, hogy láthassa gyűlölt arczomat. Egyszer meg — jól emlékszem — igen szép nyári éjjel volt . . . A széna illatozott, csend uralkodott, a hold világított. Én a kerti sétányon jártam és meg-befőttről ábrándoztam. Egyszerre ott termett mellettem a halvány, szép Zinácska, megragadta a kezemet s gyorsan, lihegve beszélt hozzám:

— Oh, mennyire gyűlöllek! Senkinek sem kívánok annyi rosszat, mint neked! Ezt ne feledd. Akarom, hogy ezt jól megértse.

Tessék jól megérteni: holdvilág, szenvedélyesen lihegő arc, csend . . . még nekem, kis gazembernek is kellemes érzéseim voltak. Hallgattam, hogy Zinácska mit beszél, néztem az arczába . . . Eleinte nagyon új és kellemes volt nekem az egész, hanem azután megijedtem s nyakra-főre szaladtam be a házba.

Elhatároztam magamban, hogy legjobb mamának panaszt tenni. Ezt meg is cselekedtem, elmondván egyuttal: hogyan csókolódoztam Zinácska Szásával. Ostoba voltam, nem képzeltem, hogy mi lehet ennek a vége, máskülönben magamba őriztem volna továbbra is a titkot. Mama kihallgatott, elvörösödött a haragtól és azt mondta:

— Nem a te dolgod magadat ilyenekbe

neje Mlinkó Mária és gyermekeik: Erzsébet, Mária, János, Eleonóra, Gyula, Margit és Piroška úgy maguk, mint hozzátartozóik nevében mély fájdalommal jelentik a feledhetlen, boldog emlékü testvér, sógor, illetve nagybátya Nagyságos és Főtisztelendő *Zeley János* sz. István m. királyról címzet egervári prépost, váradi kanonok, széke-egyházi főesperes, h. zsinati vizsgáló és szentszéki bíró ur, Biharvármegye törvényhatósági bizottságának tagja, folyó hó 30-án reggel 1/2, 3 órakor 72 éves korában 48 évi papi működés és hosszas szenvedés után bekövetkezett gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai f. évi október 2-án d. u. 4 órakor fognak a váradi-olaszsi sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent-mise áldozat pedig f. évi október 3-án d. e. 9 órakor fog érette a Székesegyházban Istennek bemutatni. Nagyvárad, 1898. szept. 30. Az örök világhosszág fényeskedjék neki!

Előfizetési felhívás.

Az új negyedév kezdetén bizalommal fordulunk ismét előfizetőinkhez. Támogatásuk által vált lehetővé, hogy lapunk erős posztót foglalt, megizmosodott és jövője teljesen biztosított lett.

Függetlenségünket így minden irányban fentarthatjuk.

Vezércikkeinkben pártpolitikát nem üzünk. Pártot is csak egyet ismerünk, a magyarság pártját, politikát is egyet istapolunk, a magyar faj szupremacziójának politikáját, mit eszmével, vagy fajjal szemben, alkuvást nem ismerve, nagyképű jelszavaktól el nem vakítva, erőnkhez képest igyekszünk diadalra vinni.

Hazafias kötelességtudásunkból ered aztán, hogy féltékenyen megőrizzük azt az alapot, melyre Szent István helyezte fajunk és országunk jövőjét, a kereszténységet, mely ellen semmi támadást meg nem engedünk — el nem felejtünk.

Tárczarovatunkban csak eredeti, vagy nagy tekintélyű külföldi folyóiratokból fordított dol-

ártani, te még nagyon fiatal vagy . . . de ez aztán szép példa a gyermekeknek!

Anyám nemcsak erényes, hanem igen tapintatos is volt. Hogy botrány ne legyen a dolgából, Zinácskát nem egyszerre, hanem lassankint tudta ki a házukból, mint a hogy különben tisztességes, de nem kedvelt embereket szokás kinézni. Emlékszem: mikor Zinácska elutazott tőlünk, utolsó pillantása, melyet házukra vetett, azon ablak felé volt irányulva, a melynél én ültem s biztosíthatom önöket uraim, hogy erre a pillantásra ma is emlékszem.

Zinácska nemsokára a Szásá felesége lett: ő az a Nyikolajevna Zinajda, a kit önök is jól ismernek.

Én csak akkor találkoztam újra vele, mikor már hadapród voltam. Bármint akarta is: semmikép sem tudta a bajszos hadapródban felismerni a neki annyira kiállhatatlan Peti, hanem azért még sem tudott velem egész rokoni módon bánni . . . Sőt még most is, mikor már tisztességes kopaszság fénylik a fejem bubján, hasat eresztettem és igen csendes emberré lettem, ő még mindig kancsalul néz rám és nem egészen jókedvű, ha néha meglátogatom őket. Ugy látszik: a gyűlöletet éppen úgy nem lehet elfelejteni, mint a szerelmet . . . Csitt! megszólalt a kakas! Jó éjt, uraim. Mylord, a helyedre!

gokat közlünk, más lapok dolgaira nem szorulunk.

Társadalmi cikkeink a mezőgazdák és a kisipar ügyeivel, illetve sajnos, pusztulása okaival foglalkoznak és ezek számára a legmesszebb menő védelmet követeljük, bármilyen népszerűtlenség is ezek az eszmék bizonyos klikkek előtt.

Gazdasági cikkeinket egyik előkelő gazdasági tanintézet tanárai írják.

Hir szolgáltatunkat kitűnő erők látják el s e rovatban amint nem halygatjuk szenzáció vadászatból a családok beléletét, úgy nem hallgatunk el semmit, ami a közérdek javára válik, bárkinek is legyen az kellemetlen.

Távirati rovatunkat nagy áldozattal tettük olyanná, amely bármely más vidéki lappal kiállja a versenyt.

Programmunk majd minden pontja a divatos jelszók és hatalmon ülő klikkek érdekeivel áll ellentétben s csak természetes, hogy nehéz küzdés árán és előfizetőink támogatása révén jutottunk oda, hogy végre hódítottunk annyi tért, melyen szilárdan megvethettük a lábainkat s befolyásra tettünk szert a társadalomban.

Ez tulajdonképpen csak az alapvető munka, hogy tovább is, nagyobb tert hódíthassunk a klikk érdekek elleni küzdelemben, hogy nagyobb erővel léphessünk sorompóba a pusztuló közép- és iparos-osztály érdekeiért, ebben kérjük előfizetőink támogatását.

Lapunk előfizetési ára a régi, kisebb, mint a vidéki laptársainké.

Az előfizetési árak a következők:

Helyben kiadóhiv.-ból átvéve:	Helyben hához hordva:
Egy évre 8 forint.	Egy évre 10 forint.
Negyed évre 2 forint.	Negyed évre 2 frt 50.

Vidékire:

Egy évre 12 forint.	Negyed évre 3 forint.
---------------------	-----------------------

A „TISZANTUL” szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Október 1. Az orvos-egylet közgyűlése d. u. fél 5 órakor az Akadémia épületben.

* **A bibornok a zárdában.** A tanügy iránti meleg érdeklődésének szép jelét adta a bibornok, amidőn szept. hó 29-én *Fetszer Antal* irodaigazgató és bibornok-püspöki titkár kíséretében d. e. 10 órakor az Orsolya szüzek zárdájában levő összes külső és belső elemi és polgári iskolákat s a tanítónképezdét magas látogatásával szerencsésítette. — A bejáratnál *Vinkler József* v. püspök zárdagondnok, a zárdá fejedelemasszonya és *Makucz Ernő* zárdalelkész fogadták az érkező magas vendéget; ő Eminentiaja előzőleg a fejedelemasszonytól tájékozást

szerezett az iskolák belsejéről, azután egyenkint felkereste a tantermeket; ott a tanítónkól meleg érdeklődéssel kérdezősködött azon iskolában végzendő tanagyagról, majd meghallgatta az egyes növendékek szabatos feleleteit, s többeket közülök megszólítással is kitüntetett; több mint egy és fél óráig járt ő Eminentiaja teremről-teremre, hogy személyes tapasztalatot szerezzen magának arról az önfeláldozó tevékenységről, mit a zárdá lakói e város és a környék leánygyermekeinek vallásos nevelése érdekében kifejtene. A bibornok-püspök valóban atyai kegyességgel emelte fel magához a leg-egyszerűbb gyermeket is és minő örömmel hallgatta a »Miatyánk«-ot, a még csak zagyogó és azt is hibásan elmondó kiseded egyszerű szavait szintegy, mint a felsőbb iskolák növendékei által adott értelmes feleleteket. Végre a zárdában tapasztalt rend és a már eddig elért eredmény felett legmagasabb megelégedésének adva kifejezést, eltávozott ő Eminentiaja a zárdából.

* **A király nevenapja.** Halmos János polgármester meghívást intézett a fővárosi bizottsági tagokhoz a királynak október hó 4-ikére eső névnapjára, amikor is a budvári Mátyás-templomban ünnepies istentiszteletet tartanak.

* **Gyászlobogó a Ferencz József-csucsón.** A magyar föld legmagasabb hegycsucsán: a *Ferencz József* csucsón néhány nap óta gyászlobogó leng, hirdetve ott is az ország gyászát. A lobogót — mint nekünk írják — *Stedniczky Samu* polgármester tűzte ki, aki három poprádi polgár kíséretében megmászta a magas csucsót.

* **Új katolikus kör.** A m. kir. belügyminiszter a pusztá-gezszei katolikus olvasókör alapszabályait a bemutatási záradékkal ellátta.

* **Királyné emléke a sajtóban.** Az »Observer« ujságszelvény-vállalat, Bécsben, IX. kerület. Türkenstrasse 17. szám, három gyűjteményt szándékozik összeállítani mindazokból a Nekrológokból, melyek a királyné halála alkalmából megjelentek. Ezen gyűjteménynek ő Felsége a Király és ő Fenségei Gizella és Valéria hercegasszonyok számára vannak szánva. Mérvadó helyen ezen gyűjtemények elfogadása biztosított van. Az »Observer« irodája ennél fogva minden hirdaphöz (napilapok, műszaki és hetilapok) azon kéréssel folyamodik, hogy neki azon számokból, melyekben nekrológok jelentek meg a királynéről, egyenkint 3 példányt sziveskedjenek küldeni IX. kerület, Türkenstrasse 17. számú címre alatt.

* **A főügyész a Pecze-szabályozás ügyében.** Az Aduna és Pecze szabályozásának kérdése még sok gondot fog okozni a városházán, mert jóllehet, hogy a szabályozás munkálatát gyorsan keresztül viszik, de a per még azután következik. Félő, hogy a város nagyon belefog uszni a szabályozásba. Mivel a per már el nem kerülhető, a polgármester kiküldte *Dus László* városi főügyészt, hogy a kérdést tanulmányozza, a szükséghez képest a helyszínen is.

* **Önkéntesek vizsgái.** Budapesten most végződtek a honvéd önkéntesek vizsgái és pedig igen szép eredménnyel, amennyiben a vizsgázó ötvenhat önkéntes közül ötvenegy a tiszti vizsgát letette. A sikerrel vizsgázott önkéntesek nagyrésze megkapta az őrmesterséget. A második évre egy hallgató sem maradt fenn. A sikerrel vizsgázott közül *nyolcz* nagyváradfi fiu volt.

* **A város víz nélkül.** A vízhiány miatt tegnap ismét kellemetlenség volt városunkban. Némelyek nem értesültek elég jókor az elzárásról és így sok háznál víz nélkül maradtak s értesültünk róla, hogy emiatt több felszólalás is történt. — Tegnap számunkban megemlékeztünk arról, hogy csütörtökön minden előze-

tes értesítés nélkül elzárták a várostól a vizet s ennek oka a rendőrkapitányság, mert figyelemzetve lett kedden a mérnöki hivatalból, hogy kevés a víz és ezért nem szabad locsoltatni. A főkapitány azonban azt állítja, hogy semmi értesítést nem vett a mérnöki hivataltól, de lehet, hogy más vette le a telefon értesítést. A főkapitány megkérdezte a víztelep gépészét s annak a szavára locsoltatott. Különbösen most már nem az a fődolog, hogy ki volt a hibás az eddigiekért, hanem kívánatos, hogy a csütörtöki kalamitás ne ismétlődjék.

* **A tüdővész elleni óvintézkedések.** A tüdőgümőkór terjedésének és pusztításának megállítására a belügyminiszter tudvalevőleg körrendeletet bocsátott ki. Ebben főleg a köpetek veszedelmes hatása van hangsúlyozva. Tegnap délután Rímle Károly főkapitány, Gerő Ármán alkaptány városi orvosok és Szűts Dezső aljegyző tanácskoztak a városházán a miniszter rendeletének végrehajtásáról. Az összes községi iskolák és a városi hivatali helyiségek számára a város beszerezte a miniszteri leiratnak megfelelő edényeket a köpetekhez. — Ilyen edényeket kell a nyilvános középületekben is alkalmazni.

* **Rendőr-bíró — nincs.** Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalának kihágási büntető osztálya eddig »rendőrbíróság« címét viselte s ilyen pecséttel látta el az általa kiadott iratokat. Egy kihágási ítélet felebbezés folytán került nem rég a belügyminiszterhez. A napokban aztán egy leirat érkezett a belügyminisztertől, a melyben ki van fejtve, hogy »rendőrbíróságot« sem a törvény, sem szabályrendelet, nem ösmert s így az nem létezik. Utasítja a miniszter a polgármestert, hogy a rendőrbíróság cím használatát azonnal szüntesse be s »Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala« pecsétet használjanak.

* **Pallavicini őrgóf ezüstlakodalma.** Mailáth gr. püspök, édesanyja özv. Mailáth Györgyné és a püspök nővére Hohenlohe hercegné szül. Mailáth Sarolta, leányával, az utóbbi időt együtt töltötték Bakóczán, a honnan szept. 26-án a somogy megyei Mósóstra utaztak, hogy részt vegyenek Pallavicini Ede őrgóf és neje szül. Mailáth Etelka ezüstlakodalman, melyet szept. 28-án ültek meg s melynél gr. Mailáth püspök áldotta meg újból a boldog frigyét, beszéd kíséretében és szentmise elvégzése után. A megható szertartás a mosdósi őrgófi kastély remek kápolnájában folyt le, melyet a mély vallásos érületű főúri pár tizenötezer forintot felüli költségen létesített s André, a pécsi székesegyház művészi festője látott el szép festéssel. Mailáth gr. püspök szept. 14-ik óta tartózkodott Bakóczán, a hová a trencsén megyei Zsigmondháza jött Hohenlohe hercegektől, kiknél egy ideig nyaralt. A püspök betegségről szóló hír alaptalan. Ő méltósága nem beteg, semmi baja sincs és csakis főpapi terhes funkcióinál, különösen hosszú bérmautján történt megerőltetése után szükségét érezte a nyugalomnak. A pihenő után akadálytalanul folytathatja ismét főpásztori buzgó működését.

* **Kegyadományok.** Dr. Schlauch Lőrincz biboros püspök havi kegyadománya 300 frt szombaton, október 1-én délután 2 órakor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben. Özv. Grünwald Henrikné, alelnök.

* **Felmentett tisztviselő.** Hetek óta jár a hír a városházán egy tisztviselő bűnös üzelméről, aki sok sok szegény embert kizsebelt s e mellett bajba kevert. A katonai ügy osztály vezetője már hosszabb idő óta súlyos beteg s helyettesről csak nem rég gondoskodtak. Ilyen »gazdátlan« állapotban aztán mindenki azt tette a mi tetszett. K. Gy. fogalmazó a felektől ki-

sebb, nagyobb összegeket vett fel. Szegény özvegy asszonyok 10—20 frtot fizettek, hogy mint családfenntartó gyermekeiket szabadon bocsássák, vagy más ügyben való elintézési díj címén szedett fel még 50 frtokat is. Nem csak azzal károsította meg ezeket, a jobbára szegény embereket, hogy ügyeiket nem intézte el, hanem még a beadott okmányait is elvitte haza, nehogy a hivatalban más ráakadjon. A »derék« tisztviselő ügyében a polgármester megindította a vizsgálatot s állásától felmentette.

* **Mikor zárják el a vizet?** A kapitányi hivatalból a vízvezeték elzárására a következő hirdetményt vettük:

Értesítjük a város közönsége, hogy a vízvezeték ma, azaz szombaton reggeli 9 órától délutáni 5 óráig az egész város területén el fog záratni.

Ezen intézkedést a vízműtelepen most már befejezéshez közeledő összekötő munkálatok teszik szükségessé s egynehány nap múlva a víz szolgáltatás akadálytalanul fog eszközöltetni.

A holnapi napra vonatkozólag a város közönsége a hírlapok útján fog értesítést nyerni. Nagyvárad, 1898. október 1.

Rendőrkapitányi hivatal.

* **Nagyvárad iparos a párisi világiállításon.** Említettük már, hogy az 1900-iki párisi világiállításon több nagyvárad iparos is részt vesz. Ujabban Pázmány Dániel nagyvárad asztalos jelentette be részvételét a világiállításon. Magyar paraszt butorokat, szoba berendezést fog kiállítani. Tulipános ládát, kredenczet, asztalt, tükröt, tányértartót, ágyat, szóval egy szoba berendezést. Ilyen eredeti magyar stílusú butorokat már több főúri házhoz készített Pázmány Dániel. Az ezredéves kiállításon elismerő oklevelet nyert paraszt butoraival.

* **Magyar név.** Jaczkovics Tódor nagybárdi körjegyző és állami anyakönyvvezető nevének »Jenei«-re kért átváltoztatását a belügyminiszter engedélyezte.

* **Tűz gondatlanságból.** Schwarcz Márton Czirkó nevű, Berettyó-Ujfalu mellett levő bérletén nagy tűzvész dühöngött a napokban. Egy kazal szalma, két kazal törek, a cséplőgép és álványok égtek le teljesen, mintegy 5768 frt értékben. A kár biztosítva volt általánoságban. A tűzvést, mint a csendőri nyomozat kiderítette, Chulak Gergely ott alkalmazott gépész gondatlansága okozta, aki annak dacára, hogy figyelmeztették a veszedelemre, a működésben levő gépet mégsem állította meg. A gondatlan ember feljelentetett a berettyó-ujfalui járásbírósnak.

* **Verekedés a korcsmában.** Tegnap éjjel ismét véres verekedés folyt le Katona-városban az egyik kisebb korcsmában. A verekedés az ittas legények között heves szóváltás után keletkezett, aminek folytán Kombán Juon súlyosabb sérüléseket szenvedett. Az ügynek a járásbírósnak elotti folytatása.

* **Halálos szerencsétlenség vadászat közben.** Várpalotán a Zichy grófok birtokán tegnap délután Zichy Wladimir gróf rokonával Schnell báróval kinn voltak szarvas leszen. A hajnali szürkületben egy paraszt, ember aki az erdőben fát lopott, Schnell báró felé közeledett, aki a közeledő alakot szarvasnak hitte s ezért rá is lőtt. A lövés jól talált, a szerencsétlen ember egy jajkiáltás nélkül holtan rogyott össze. A kinos ügyben a nyomozás folyik.

* **Tűz.** Ivánka Lászlóné pátkai birtokán több cselédnek a sertés óla gyermekek vigyázatlansága folytán megégett. A kár tetemes.

* **Tolvajfogó méhek.** Egy szalontai gazda a méhesben tartotta a vadászfegyverét, a melyre nagyon vásott a foga szomszédjának. A szomszéd el is határozta, hogy éjnek idején megkeríti a becses jószágot s a mikor leszállott az éj, bemászott a méhesbe. Szerencsétlenségére felfordította az egyik teli kaptárt s a méhek ugyancsak rátámadtak nyugalomuk megzavarására. A megtámadott ember nem vette tré-

fára a dolgot, hanem ordított, a mint Isten tudnia engedte, úgy hogy a háziak felébredtek s azok mentették ki a méhek közül, a kik akkorra már alaposan elbántak a tolvajjelölttel. A háziak azután bekenték sárral a pórujlárt embert s megelégedtek a méhek biráskodásával.

* **Elgázolt gyermek.** Kovács István falusi gazda tegnap délelőtt szekérével a nagypiaczón elgázolt egy gyermeket. A gyermeket a lovak elütötték s a szekér keresztül is ment rajta, azonban olyan szerencsésen, hogy semmi komolyabb baja nem történt. Az ügyet fejleltették.

* **Vesztet farkas.** Besztercze-Naszódmegye Párva és Kis-Szabra községeiben egy vesztet farkas a napokban borzasztó vérengzést vitt véghez. A Párva melletti erdőszéletről rontott elő s e közben a járó-kelő oláhok közül hármat összeharapdált. A többiek üldözőbe vették s hajtották Szabra felé, ahol a fenevad még egy embert marcangolt meg, míg végre sikerült agyonverni.

* **Gondatlanság áldozata.** Tegnap számban megirtuk azt, hogy egy vasuti kalauznak gyermeke tegnap mérgezés folytán meghalt. A kis hullát tegnap bonczolták fel, amikor is hivatalosan megállapították, hogy a gyermek halálát tényleg a szóda mérgezés okozta, de be lett igazolva az is, hogy gondatlanságról van szó. A nyomozás folyik.

* **Elveszett tegnapelőtt délelőtt 10 óra körül a Szent László-téren egy ezüst karika karpapercz, amely tele volt emlék pénzekkel s így csak mint emlék bir értékkel. A megtaláló nagy jutalomban részesül, ha átadja a rendőrségen.**

* **Találtatott.** Vasárnap délelőtt a fő-utcán találtatott egy emlékpénz. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen.

EGYESÜLETEK.

A biharmegyei és nagyvárad régészeti és történelmi egylet tegnap fél 12 órakor délelőtt választmányi gyűlést tartott, melyen az elnöklő főispánon kívül dr. Bozók Alajos, Cséplő Péter, Középegy Gyula, dr. Karácsonyi János és dr. Némethy Gyula titkár voltak jelen. A választmány először a belényes-szent-miklósi torony ügyét tárgyalta, melynek minél előbb való megtámasztása lenne kívánatos. Az egylet a belényes-vaskóhi társulathoz fog fordulni támogatás végett. Mivel a kért államsegély mind- ezideig nem érkezett meg, az egylet ez érdemben folyamodványt fog intézni a kultuszminiszterhez, hogy az államsegély megadása iránt intézkedjék, már csak azért is, hogy esetleg még az idén lehetséges legyen a nyárlai* várdomb fölátása, hol dr. Karácsonyi és Némethy augusztus végén régi várépítkezés nyomára akadtak. Ezek után dr. Némethy Gyula terjesztette a választmány elé az Ótományban fölfedezett templomi falfestmények vázlatait, melyekről a választmány úgy intézkedett, hogy azok körülményes leirással egyetemben az Archeológiai Értesítő szerkesztőjének megküldendők. Ama képeket illetőleg, melyeket még tavasszal megígért az Országos Képtár igazgatósága, a választmány sajnálattal vette tudomásul, hogy mindeddig semmi tudósítás sem érkezett azok küldéséről s így az egylet annál inkább meg fogja sürgetni azok küldését, mert a muzeum mindössze másfél hónapig lesz még ez évben nyitva. A muzeum telekre kivetett adót és illetéket a választmány határozata szerint a pénztáros kifogja fizetni, de az ügyész nyomban intézkedni fog azok haladéktalan leírásáról. Pally György szolgának a téli hónapokra a választmány megszavaz 2 frtnyi fizetésjavítást. A legújabb beérkezett ajándékokról holnap fogunk beszámolni.

A nőegylet ülése. A »Biharmegyei és nagyvárad Nőegylet« a tegnap, szeptember hó

* Nyárló a belényes vaskóhi vasut mentén fekszik.

30-án özv. br. *Gerliczy* Felixné elnöklete alatt választmányi ülést tartott, melyen résztvettek özv. Grünwald Henrikné alelnöknő, dr. Bulyovszky Józsefné, Böszörményi Gézáné, Busch Dávidné, Eleméry Aurélné, özv. Knapp Ferenczné, özv. Kunyhósi Jánosné, Nyíry Györgyné, Stark Róza, Tóth Mártonné, Winkler Jozefa, Voszka Ferenczné, választmányi tagok, valamint Mezey Misáyi pénztáros és Böszörményi Géza jegyző.

Elnöknő a gyűlést megnyitván, bejelenti, miszerint a f. évi október hó 23-ik napjára tervezett hangversenyt az országos gyász miatt elhalasztotta. Ugyanez okból fog elmaradni a november hó 19-én megtartani szokott Erzsébet bál is, e helyett azonban indítványára a választmány elhatározta, hogy elhunyt nagy királynénk és árvaházunk védnöknője emlékére »Erzsébet ágyalaptványt« létesít, s e célból gyűjtő ivateket bocsát ki.

Sajnálattal vette az egylet tudomásul nagyérdemű pénztárnokának Mezey Mihálynak ez állásáról lemondását s méltányolva rendkívüli elfoglaltságát eddigi, működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

A választmány az október hó 30-ra tervezett közgyűlést közbejött akadályok miatt elhalasztotta, s az újabb határidőt a legközelebbi választmányi gyűlés fogja megállapítani.

Új tagokul felvettek: dr. Bulyovszky Józsefné, ivén Vezes Miklósné, Tassy Pálné, továbbá elnöknő ivén Karakas Gizella, Papp Károlyné, Vajnovszky Józsefné, Orosz Józsefné Botó Ferenczné, Kovács Jánosné, Fogel Lajosné, Szabó Bertalanné, Torszin Elekné, Kertész Istvánné, Aredánszky Ferenczné, Kajaba Antalné, Trabalka Istvánné, Trenhauser Péterné, özv. Lestyán Károlyné és Eiweiss Mártonné.

Jóváhagyott szabályrendelet. A belügy-miniszter jóváhagyta a margittai fiú és leány kiházasító segélyegyletalsabályait. Az új egylet elnöke Tőkés Vincze, jegyzője Bod Lajos.

SZINHÁZ.

A kolozsvári Nemzeti Színház ma, október 1-én újra megnyílik. Ez alkalomból a »M—g« a következőket írja: A négy hónapig tartó szünetet, mialatt a színtársulat Nagyváradon játszott, *Bölcöny* József, a színház áldozatkész intendánsa arra használta fel, hogy az ütött-kopott ócska színházat saját költségén díszesen renováltatta. Az előcsarnok, folyosók, a páholyhoz vezető lépcsőház díszesen vannak festve. A színház belseje kellemes benyomást tesz, a mennyeiben a páholyok könyöklőit és a mennyezetet újra aranyozták, a támlásszékeket pedig teljesen új bőrrel vonták be. Ritka áldozatkésztség egy intendánstól s annyival inkább érdemel elismerést, a mennyeiben az intendánsok rendszerint a mások költségén nagyuraskodnak.

A debreczeni színészet jubileuma. A Csokonai Kör, mint említettük, a debreczeni színészet 100 éves évfordulójának ünneplésekor a vármegyeház falába emléktáblát tétet örök időkre emlékeztetőül, hogy ezen épületben játszott először százév előtt az a színtársulat, amely Wesselényi protektorsága alatt működött. Az emléktábla feliratában már megállapodott a Csokonai Kör által kiküldött bizottság. A márványtáblán a megállapodás szerint a következő aranybetűs felirat lesz bevésve:

E ház udvarán
a városi tanács által épített színpadon
tartotta
Debreczen sz. kir. városában az első
előadást, Báró Wesselényi Nemzeti játék
színtársasága
1798. aug. 11. napján.
A százados évforduló emlékére
kegyelethől a múlt iránt,
buzdításul a jövőre,
a Csokonai-Kör.
1898. november 27.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMÓ.

Németből: Gusztáv.

26

Ez néhány évig tartott így, míg a hatóság közbe nem lépett, mikor pedig ez megtörtént, kisült, hogy Bücking olyan alattomosan járt el, hogy neki semmit sem lehetett tulajdonítani; néhány kisebb gazdutyiba vándorolt, ő pedig szabadon menekült. Az én kezemben van elég határozott bizonyíték, eddig azonban nem használtam fel ellene, mivel a csaló az udvarhoz tartozik és nővére az ország első családaiba házasodott — félek a botrányoktól. Nagyon jó, ha az ilyen emberek ellen van valami kéznél. Ért engem, remélem... Maga is olyan hivatalnok ember mint én.

Igent intettem.

— Most már kezembem a hurok, csak a nyakára kell löknöm. Tegnap már megmutattam neki, most nagyon elmékedhetik az ajtók mögött viselt jeles dolgai fölött. Csak látta volna, milyen pófát vágott, micsoda rugkapalózást vitt véghez, mikor embereim elhúrozolták a játékasztaltól.

— Bücking udvari Marsall ur! ezennel ön foglyom csempészeteért és csalásáért! — Hogy hangzott ez?

— Hogyan — csalásért is?

— Igen egy kicsit, kedves barátom! Minden ravaszága dacára is hinárba kergette az ördög. A csempész később — mint rendszeren megtörténik — csalóvá és hamisítóvá lett, kedves Bagdanoff. Előbb a kis ujj, azután az egész ember, Nos — haragra lobbant — mint mikor a puskaporhoz sziknát ütnek — tombolt — a herceghez akart menni, bizonyítani akarta ártatlanságát, partnereit, az egész világot hívta bizonyosággal — hiába, mi elég szörnyetegek, kegyetlenek voltunk, nem hittünk neki, most erős őrizet alatt van. De most már — az órájára nézett — sietnem kell, ha azt akarom, hogy a herceggel beszéljek. Ah — a felséges ur nagy szemeket fog mereszteni — lesz olyan felháborodás, a milyen még soha sem volt... ezeken kívül (gonoszul mosolygott) még más okaim is vannak. — Csak maradjon itt — ugy-e itt marad? — Tehát a viszontlátásra!

Magamra maradtam; láttam mint ment végig az utcán, hogy ostromolták az emberek kíváncsi kérdéseikkel. Ő azonban félre lökte az utjában állókat és kocsira ült.

Havazni kezdett, a tömeg lassanként oszladott.

Ugy egy negyed óráig ültem a kis szobában magamban, melanholiával néztem a kergetőző pelyheket, mikor a vizsgáló bíró elé hívtak.

A báró még mindig eszméletlenül feküdt, élet halál között; az amerikaiit sem lehetett még kihallgatni, az orvos eltította. Mikor a bárónt behívták mindjárt a kihallgatás elején eljűlt. A bíró csak annyit kért, elismeri-e, hogy ő férje gyilkosa, a bárónő sápadtan, alig hallhatóan ejtette ki az »igent«.

— Tehát kegyed volt az a ki férjére süitötte a gyilkos fegyvert? A szerencsétlen nő felegyenesedett, néhány pillanatig ingott, támoalgott, aztán velőt rázó sikoltással összerogyott.

Tehát a dolog még most sem volt felderítve. A házi ur, házi asszony, a szobaleány vallomása, az én szavaim nagyon nagyon gyenge fényt vetettek az egészre, de az is kétséges volt, tehát semmi bizonyító terhelő ereje. Az asszony vallotta, hogy este felé esengetést — hallott. Mikor kiment, egy magas, köpenybe burkolózott ur állott előtte.

— Massmann báró vagyok, — szolt — némert jöttem, erre köszönt és előre ment. A házi asszony csak bámult: tehát az az ur annak a hölgynek a férje, a ki bent a betegét ápolja, gondolta magában. A lépcsőn állott, hallotta, hogy fent az ajtó kinyílt, bezárult, közvetlen ezután hallatszott a lövés is.

A vizsgálóbíró eltávozott a bizonytalan adatokkal. A házat szigorú őrizet alá vették. Az orvos és én fent maradtunk, hogy segítségére legyünk a törvénynek és halálnak adós három szemőlynek.

Kettőnkön kívül senkit sem engedtek sem ki, sem be.

A bárónő ápolását a háziasszony vette át. Így maradt tehát a dolgok állása néhány napig. A törvénynek úgy mint a kíváncsiaknak türelmesen várniok kellett.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A visszautasított beavatkozás.

Budapest, szept. 30 (Saj. tud. táv.)

Az egész ország igaz lelkesedéssel fogadta azt az eszmét, hogy felejthetetlen Erzsébet királynénknak az ország fővárosában szobrot állítsunk, mely méltó hirdetője legyen nagyságának s a magyar nemzet szeretetének. A nemzet minden rétege adakozott e célra s a lelkesedést az eredmény mutatja legjobban. Az első két hét alatt már 300000 forintra gyűlt fel az Erzsébet szobor alap s azóta is folyton érkeznek e kegyeletes célra szánt adományok. Mindezen áldozatkésztség és felbuzdulás pedig történt minden hivatalos nyomás, vagy beavatkozás nélkül.

Annál nagyobb megütközést keltett tehát *Bánffy* br. miniszterelnöknek a képviselőház ülésén tartott ama nyilatkozata, mely szerint a szobor ügy vezetésére egy bizottságot fog szervezni, ami nem jelent mást minthogy minden ez ügyben történő mozzanat a miniszterelnöki nimbus alatt menjen végbe.

A szobor ügy, ugyanis egészen kapóra jött volna a miniszterelnök urnak, hogy állását megszilárdítsa, de a méltatlankodás, melyet az idegen tollakkal való ékeskedés s a kéretlen kellelten beavatkozás keltett, úgy lehet, hogy keresztül huzta a miniszterelnök ur terveit.

A budapesti újságírók egyesületében jött szóba ezen ügy azon alkalomból, hogy *Atsél* Béla báró a szoborügyről konferált az egylet tagjaival. A hivatalos szobor terve mindenikben visszatetszést keltett s *Bródy* Sándor, az általánosan ismert publicista mindenkinek gondolatát tolmácsolta akkor, amidőn saját véleményeként kijelentette, hogy a kormány kezéből ki kell ragadni az általa jogtalanul elsajátított szobor-ügyet.

A Reichsrath ülése.

Bécs, szept. 30. (Saját tud. táv.)

A Reichsrath ma is a régi hangon folytatta tárgyalását. Heves, trágár jelenetekben a mai tárgyalás tultett a tegnapi, különösen midőn a kiegyezési javaslatok jöttek szóba.

Elnök: (Fuchs dr.) d. e. 10 órakor nyitotta meg az ülést s elsőnek szólásra a miniszterelnök állott fel.

Thun gróf miniszterelnök szinte rimánkodva kéri a pártokat, hogy komolyan lássanak munkához. Hivatkozik a fontos feladatra, mely előttük áll, a kiegyezés megkötésére. Ezt mindenesetre véghez kell vinni. Ausztria ipara kívánja ezt, mely e nélkül igen súlyos válságba jutna. Kéri a kiegyezési javaslatok tárgyalásának napirendre tűzését.

A Schönerer-csoport erre fülsiketítő lármával felelt s a javaslatok tárgyalásának napirendre való tűzése ellen minden tőlük kitelhető módon tiltakoztak.

E vadzsivajban tette fel Fuchs dr.

a kérdést, elrendelte a szavazást. Erre Schönererék a legotrombább kitételekkel illették az elnököt.

— Akasztófáraló! Gazember! Fegyverházba való s miért ül azon a helyen!

E folytonos pizkolódások alatt a szavazás csak folyt tovább, melynek eredménye az lett, hogy a miniszterelnök indítványát a 6 Schönerer-párti kivételével egyhangulag elfogadták.

A kiegyezési javaslatok tárgyalását már holnap megkezdik.

A szabadelvűpárt értekezlete.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.)
A szabadelvűpárt ma este értekezletet tart. Tárty: Jelölés a képviselőház alelnöki állására.

Ítélet az összeesküvők felett.

Budapest, szeptember 30. (Saj. tud. táv.)
A kir. törvényszék előtt ma folytatták az összeesküvők pörének tárgyalását. A három védő: dr. Weisz Ödön, Visontai Soma dr. és Halász Frigyes dr. került szóhoz s egy óra tájban még az utolsó vádlott védője beszélt, mely után a kir. törvényszék bűnösnek mondta ki a vádlottakat a felségsértés bűnében és **Muzsikot** 3 évi, társait pedig 2—2 évi fegyházra ítélte.

A Dreyfus-ügy.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.)
Párisból sürgönyzik: A »Journal« szerint Esterházy szerda óta ismét Párisban van. A »Gaulois« azt állítja, hogy a kormány arra a röpiratra, a melyet Esterházy kiadni szándékozik, a nyomtatványok preventív lefoglalásáról szóló 1893-iki törvényt fogja alkalmazni, ha abban olyan leleplezések lesznek, a melyek az állam biztonságát kifelé érintik. Ugyan e lap szerint Casimir Perier ujságírók előtt, a kik tőle felvilágosítást kértek a »Daily News« legutóbbi közleményeiről, csupán arra szorított, hogy a szejnamegyei esküdtszék előtt tett nyilatkozataira utalt. Nem ismeri azokat a tényeket, a melyek a törvényszék előtt levő ügyre vonatkoznak, a többiekre nézve pedig kötelessége és felelőtlensége hallgatást parancsol. A »Martin« egy jogásznak a levelét közli, aki azt mondja, hogy a semmitőszék jogi fel fogása ellenkezik azzal a felfogással, a melyet ennek a széknek egyik bírása tegnap egy ujságíró előtt kifejezésre juttatott s a melyet ez lapjában közzétett.

A dán királyné halála.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.)
Athénből távirják: A dán királyné halálának híre itt mély gyászt és a király és családja iránt élénk részvétet keltett. A kormány azonnal részvétáviratot küldött a királynak, akinek százával küldözgetik a részvétáviratokat.

Spanyol ügyek.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.)
Madridból írják: A minisztertanács ma a Fülöp-szigetéről érkezett hírekkel foglalkozott. Aunon tengerészeti miniszter bejelentette, hogy a fölkelők, egy beérkezett távirat szerint, ágyukkal a Viscaya-szigetek felé indultak. Correa hadügyminiszter a távirat teljes szövegét politikai okokból nem tartja helyénvalónak. A »Correo« című lap konstatálja, hogy a fölkelők segédcsoportokat és fegyvereket kaptak, hogy a fölkelést terjeszszék. A

felkelők benyomultak Luzon-sziget több tartományába és néhány csendőrtisztet családotul megöltek. A kormányzó és a többi hivatalnokok Iloiloba és Manilába menekültek.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.)
Madridból írják: Határozottan jelentik, hogy az alkotmányos jogok részleges fel függesztését a végleges békeszerződés aláírása után hatályon kívül helyezik.

A Fülöp-szigetek.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.)
Iloiloból jelenti egy távirat, hogy a Fülöp-szigeteken jelentékenyen terjed a felkelés. A »Correspondencia« megrója az amerikaiakat, mert türik a felkelők toborzását és felszólítja a kormányt, hogy ez ellen a párisi békebizottság útján tiltakozzék.

Kinai ügyek.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.)
A Reuter-ügynökségnek jelentik Pekingből e hó 27-iki kelettel: Nem valószínűtlen, hogy a császár nemsokára meg fog halni, de ez a helyzeten semmit sem változtat. Az anya-császárné valószínűleg olyan utódot fog a trónra ültetni, aki mellett a kormányhatalmat a maga kezében tarthatja. Hír szerint az anya-császárnénak határozott nézetei vannak arra az eshetőségre nézve, ha Oroszország megtámadná Mandzsuriát, akkor jól lehet Li-Hung-Csang-ot valószínűleg vissza fogja helyezni méltóságába, mégis aligha fogja előmozdítani az oroszok terveit

A sárgaláz.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.)
Louisiana államban a sárgalázról kiadott hivatalos jelentések szerint eddigelé meghalt 8 személy és megbetegedett 143, Mississippi államban 176 halálesetet és 171 megbetegedést konstataáltak.

Hirek Japánból.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.)
Jokohama-ból távirják: Lit-Szun-Tak-ot kinevezték Korea miniszterelnökévé. Formosából érkezett jelentések szerint ott a fölkelők nemrég megrohanták a kormány palotáját és felgyújtották. A csapatok közeledtére a fölkelők megfutamodtak. A fölkelők közül sokan elesetek. A csapatok néhány falut felgyújtottak.

Keleti hírek.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.)
A Reuter-ügynökségnek jelentik Párisból, hogy a jó forrásból eredő hírek szerint a Krétára vonatkozó ultimátumot tegnap átadták a szultánnak.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.)
Kandiából sürgönyzik: Dsevad basa fő-kormányzó kijelentette, hogy kész a török csapatokat a városból kivonni és a külvárosokban táboroztatni. Edhem basa Szmirnába utazott.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, szeptember 30

Buza őszre — — — — — 8.68
Buza tavaszra — — — — — 8.78

Uj tengeri	— — — — —	4.57
Tengeri augusztusra	— — — — —	5.09
Rozs őszre	— — — — —	8 —
Zab őszre	— — — — —	5.62

Értéktőzsde.

Budapest, szeptember 30.

Az irányzat nyugodt.		
Osztrák hitel	— — — — —	351.20
Magyar hitel	— — — — —	377.—
Allamvasut	— — — — —	847.—
Salgótarjáni	— — — — —	620.82
Wagon-kölcsön	— — — — —	256.—
Villamos vasut	— — — — —	259.30
Magyar leszámítoló	— — — — —	262.50
Iparbank	— — — — —	104.25
Budapest közuti	— — — — —	843.87
Kereskedelmi	— — — — —	1011.50
Déli vasut	— — — — —	78.—
Rimamurányi	— — — — —	253.60
Magyar jelzálog	— — — — —	250.25

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. szeptember 30-án

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	120.—
Magyar koronajárdék	— — — — —	98.85
Magyar vasuti kölcson aranyban 4,9%	— — — — —	119.25
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2,1%	— — — — —	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	96.15
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.15
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	— — — — —	97.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	— — — — —	161.—
Tiszabábalyozói és szegedi sorsjegyek kölcson	— — — — —	140.50
Osztrák járdék papirban	— — — — —	101.20
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	101.05
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	121.—
Osztrák korona járdék	— — — — —	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	140.50
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	903.—
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	311.50
Osztrák hitelintézeti részevény	— — — — —	356.30
Páris vista	— — — — —	359.50
Német birodalmi márka	— — — — —	951.—
London vista	— — — — —	588.20 1/2
Páris vista	— — — — —	121.25 1/2
20 márkás arany	— — — — —	11.75

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nickel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legdrágábyakké. **Ára darabonként 3 forint.**
Jótállás mellett, míg a készlet tart. Hozzá ezüstös óraláncz **60 krajczár.**

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításon kitüntetve, gyakorlás nem kell. Megvágás kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbetegségtől megment. Tartós és pénzt megtakarító. **Darabja 3 forint.**

A penge *** csillagos aczélból és a többi részei alpaccából vannak. Egy külön penge hozzá **1 forint.**

Megrendelhető:

POLLÁK SÁNDOR főbizományosnál,
BUDAPEST, V. ker. Kálmán-utca 17.

Gyűjtőknek 5 drb után egy-egy ingyen küldetik.

Tisztelet az érdemnek!

Wilhelm Ferencz neunkircheni
gyógyszerész, Bécs mellett, 1897.
augusztus 11. kelettel Altonából következő levelet kapta:

Már 70 éves öreg vagyok és 10 évet átszenvedtem izületi rheumában és nem találtam rá gyógyszert. Csak az ön **Wilhelm-féle köszvény és csúz-ellenes vértisztító theája** 3 hét alatt teljesen megszabadított engem. Ezért forró köszönetet mondok Önnek éppen úgy mint ama grófnő, kinek köszönetnyilvánítását a hírlapokban olvastam.

Teljes tisztelettel

Ackermann Christian, adó tiszt.

Altona, Hamburg mellett, Reichenstrasse 6.
Kapható minden gyógyszerfárban.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi október 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 31	6 00	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá >	10 20	3 05	7 54	10 16	—	Debreczen >	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 47
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	† 1 17	† 6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 35	9 14	8 13
Élesd >	† 1 48	† 7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.					
Várad-Velence >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v.	V. v.	Vértés—Debreczen—Nagy-Léta			
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	V. v.	V. v.
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Sáránd >	9 28	5 06	Vértés ind.	5 25	1 05
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	H.-Bagos >	9 41	5 17	M.-Pályi >	5 47	1 30
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velence >	2 24	—	2 30	4 05	1 31	H.-Pályi >	10 05	5 41	H.-Pályi >	6 03	1 48
Mező.-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	M.-Pályi >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 18	2 05
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	6 40	2 29
B.-Ujfalu >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	† 3 04	† 7 56	3 21	4 56	2 50	Vértés érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13
Sáp >	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Sáránd—Derecske, Derecske—Sáránd.					
Sáránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	9 42
P.-Ladány >	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	8 51	4 27	6 04	4 36	Derecske érk.	9 57	5 35	Sáránd érk.	6 20	9 41
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 06	4 53	6 31	5 03						
Nagy-Káta >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 37	5 32	7 16	—						
Budapest érk.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 37	6 59	8 33	—						

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.							
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.				
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35				
Ósi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Kurtics >	5 39	11 52	10 07				
Less >	10 48	4 56	8 06	Orosháza >	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 37	10 54				
Gyapju >	10 56	5 04	8 18	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Békes-Csaba >	7 —	2 33	4 50				
Cséffa >	11 0 —	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26				
Szalonta >	11 26	5 37	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31				
Kötegyán >	11 46	† 5 57	9 37	Kötegyán >	† 7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest.								Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
Sarkad >	11 57	6 9	9 51	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	—	Dobrest ind.	4 22	6 36	—				
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Nánhegyesel >	† 6 34	† 8 21	—	Nánhegyesel >	† 4 32	† 4 46	—				
Csaba >	2 10	7 22	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Dobrest érk.	6 44	8 31	—	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 17	—				
Orosháza >	3 10	8 32	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51												
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16												
Szeged >	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31												

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma.				Gyoma—Nagyvárad.							
	V. v.	Sz. v.	Th. v. sz. sz.		Sz. v.	Th. v. sz. sz.		V. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.	Sz. v.	V. v.					
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	—	Vaskóh ind.	4 30	2 —	—	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 40	—					
V.-Velence >	4 05	2 51	—	Lunka-Rézbánya >	† 4 42	† 2 43	—	Ósi >	6 08	2 51	Déva-Ványa >	4 37	3 43	—					
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	—	Szudrics >	5 09	3 12	—	Uj-Palota >	6 24	3 05	Körös-Ladány >	5 13	4 25	—					
Kardó >	4 50	3 27	—	Belényes >	5 37	3 52	—	Gyires >	6 41	3 17	Szeghalom >	5 40	4 56	—					
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	—	Sonkolyos >	† 5 58	† 4 15	—	Körös-szeg >	7 02	3 36	Vésztő >	6 12	5 38	—					
Tasádfő >	6 07	4 31	—	Belényes-Ujlak >	6 10	† 4 27	—	Szakál >	7 39	4 05	Kót >	6 38	6 02	—					
Drág-Cséke >	6 30	4 45	—	Borz >	† 6 19	† 4 37	—	Nagy-tóti >	7 55	4 21	Iráz >	6 52	6 24	—					
Magyar-Cséke >	6 50	† 5 —	—	Sólyom >	6 35	4 58	—	Komádi >	8 25	4 32	Komádi >	7 10	7 03	—					
Dusesd >	† 7 05	† 5 12	—	Gyanta >	6 56	† 5 19	—	Iráz >	8 42	4 49	Nagy-tóti >	7 22	7 19	—					
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	—	Hollód >	7 10	5 34	—	Kót >	9 19	5 14	Sakál >	7 48	7 48	—					
Hollód >	7 58	5 58	—	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	—	Vésztő >	9 44	5 32	Körös-szeg >	8 11	8 13	—					
Gyanta >	8 12	6 11	—	Dusesd >	† 7 55	† 6 34	—	Szeghalom >	10 34	6 13	Gyires >	8 33	8 33	—					
Sólyom >	8 38	6 36	—	Magyar-Cséke >	† 8 07	† 6 49	—	Körös-Ladány >	11 —	6 31	Uj-Palota >	8 47	8 53	—					
Borz >	† 8 53	† 6 50	—	Drág-Cséke >	8 26	7 17	—	Déva-Ványa >	12 03	7 21	Ósi >	9 03	9 12	—					
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	—	Tasádfő >	8 40	† 7 33	—	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 30	—					
Sonkolyos >	† 9 18	† 7 13	—	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	—	Nagyvárad—Érmihályfalva								Érmihályfalva—Nagyvárad.			
Belényes >	10 04	7 47	—	Kardó >	9 27	† 8 31	—	Nagyvárad ind.	6 50	5 40	Érmihályfalva ind.	5 05	5 20	—					
Szudrics >	10 27	8 09	—	Félix-Fürdő >	9 40	† 8 45	—	B.-Püspöki >	7 17	5 57	Érselind >	5 37	6 01	—					
Lunka-Rézbánya >	10 56	† 8 21	—	V.-Velence >	10 01	9 09	—	Bihar >	7 44	6 20	Székelyhid >	6 14	6 46	—					
Vaskóh érk.	11 12	8 49	—	Nagyvárad érk.	10 11	9 19	—	Paptamási >	8 13	6 48	Nagykátá >	6 27	7 00	—					
Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid															
	V. v.	V. v.			V. v.	V. v.			V. v.	V. v.		V. v.	V. v.						
Székelyhid ind.	9 50	7 55		Margitta ind.	4 35	4 45		Gyapoly >	8 29	7 03	B.-Diószeg >	6 42	7 20						
Apátkeresztur >	10 46	8 41		Monos-Petri >	4 46	4 56		B.-Diószeg >	8 52	7 24	Gyapoly >	6 59	7 38						
V.-Ábrány >	11 03	8 55		V.-Ábrány >	4 57	5 08		Nagykátá >	9 07	7 38	Paptamási >	7 24	8 04						
Monos-Petri >	11 16	9 06		Apátkeresztur >	5 13	5 26		Székelyhid >	9 40	8 03	Bihar >	7 45	8 28						
Margitta érk.	11 28	9 16		Székelyhid érk. reg.	5 54	6 07		Érselind >	10 08	8 26	B.-Püspöki >	8 05	8 59						

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kiüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelenti

jelzettek feltételes megálló helyek.

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László-nyomda részvénytársaság nyomdájában Nagyváradon.